

EUROPEAN
MEDIA ART
FESTIVAL
OSNABRUECK

Potovanje
v središče
medijskega
imaginarija

17. European
Media Art
Festival
Osnabrück
(24--28. 4. 2013)

Peter Jarh

EUROPEAN
MEDIA ART

VSAKOLETNO POTOVANJE V SICER NEPOMEMBNO, HLADNO, ANONIMNO SEVERNONEMŠKO MESTECE OSNABRÜCK POSTAJA ZA SODOBNEGA RAZMIŠLJEVALCA FILMA IN MEDIJEV DANES TAKO REKOČ INTELEKTUALNA, MEDIJSKA NUJA, ŠE POSEBEJ, KER POSTAJA TRADICIONALNA FILMSKA PRODUKCIJA VSAK DAN BOLJ PRAZNA, STEREOTIPNA, BLEDA, KONVENCIONALNA, BREZ MOČI IN VIZIJ, UBORNA V UMETNIŠKI IZRAZITOSTI GRADIVA, NESPOSOBNA ODKRIVATI NOVA, ŽIVA, KLJUČNA ALI VSAJ MALO ZNANA VPRAŠANJA IN VIZURE SVETA, DRUŽBE IN NE NAZADNJE ČLOVEŠKEGA BIVANJA, BREZ PREDSDOKOV, (AVTO)CENZURE ALI SODOBNE GLOBALNE KVAZILIBERALNE OBČE SERVILNOSTI IN VSAKRŠNE (POLITIČNE, MIŠLJENJSKE, HISTORIČNE) KOREKTNOSTI, KI ROJEVA UBIJAJOČO PLEHKOST, SIVINO, POVPREČNOST IN DOLGOČASJE SODOBNE KINEMATOGRAFSKE PRODUKCIJE!

Kot nasproti temu mrtvilu pa je tu medijski festival Osnabrück – navdušujoče množičen, kaotičen, poliloški, raziskovalen, prestopniški, nekonvencionalen, avtentičen. Tu se hodi po robu različnih medijev, prestopa čez meje bivanja, eksistence, družbenih vizur, intime, spominov, niča, praznine ... Osnabrück je miriada podob, fantastičen seštevek različnih, nestereotipnih, vendar vedno skrajno individualnih, intimnih artistskih vizur, vnosov in razmišljanj, ki govorijo na intimen način o ključnih vprašanih človekovega modernega eksistencialnega in družbenega stanja, o vprašanih medijev, izražanja in prestopov, uporabe slike, zvoka, intervencij v sliko, medij, celulo, uporabo vsakršnih sodobnih tehnologij ... Samo da avtor vpiše lasten, enkratni, neponovljiv rokopis, sporočilo, igro, konstrukcijo in dekonstrukcijo, misel, učinek, provokacijo, inovacijo, intervencijo, travmo, spomin, norost, osamljenost, smrt ...

To je seveda tudi kipeča in neobvladljiva »produkcija zaradi produkcije«, sodobno samopotrjevanje človeka-producenta-umetnika, ki v postindustrijski dobi skozi multimedijsko produkcijo/igro/eksperiment osmišlja in potrjuje lastno bivanje in svet okoli sebe, nenehno skozi svojevrstno medijsko akribijo pro-iz-vaja smisel lastnega bivanja ... V resnici sodobne, razvite, kulturne družbe ponujajo takšen »produkcijski« in eksistenčni model, saj je mreža financerjev/producentov, muzejev, galerij, sponzorjev, donatorjev, festivalov, dogodkov, šol, univerz, institucij, skladov, rezidenc, zasebnih sredstev in fundacij itn. tako gosta, da omogoča globalno delovanje umetnikov, njihovo konstantno produkcijo in seveda eksistenco, preseljevanja in delovanja v različnih kulturah/inovaciji/refleksiji prijaznih okoljih! Nedvomno so najbolj odprta vrata mednarodnim izmenjavam ustvarjalcev na Nizozemskem, v Franciji, Angliji, Nemčiji, na Japonskem, delno v Španiji in seveda predvsem v Združenih državah, kjer je ta »odprta« kulturna praksa naravnost osupljiva in predvsem produktivna!

To kreativno, odprto, tolerantno okolje je seveda lahko prostor žive, polne, inteligentne, inovativne, odgovorne, provokativne,

prodorne vsestranske artistske prakse, ki se ne uklanja omejitvam in samokontroli/cenzuri, ko govori o sodobni družbeni, politični, kulturni, medijski, seksualni ali eksistencialni realnosti sodobnega človeka, hkrati pa je seveda ta živa, nekonvencionalna praksa tudi že rezervoar in plen klasične kapitalistične, mainstreamovske, visokopračunske, komercialne produkcije, ki v teh obrobnihih praksah išče navdih, rešitev, bogatitev svojih stereotipnih, bolj ali manj znanih, sterilnih komercialnih vzorcev in obrazcev.

Pomenljiv moto letošnjega festivala v Osnabrücku je bil »kartiranje« (mapping), tokrat v pomenu geografskega kartiranja kot izrisovanja zemljevidov, merjenja teritorijev, risanja in določanja mej (in ne v smislu znane videotehnike). Program so razdelili v vsebinska podpoglavja Mapping Perception, Mapping time, Mapping Media, Mapping Future Terrains, kar je omogočilo dovolj pregleden, provokativen orientir pri urejevanju množice za projekcije izbranih izdelkov.

Gotovo je bila osrednje, vrhunsko doživetje letošnjega Osnabrücka projekcija blaznega, fascinantnega »dokumentarnega« filma o industrijskem ribolovu v vodah Severnega Atlantika *Leviathan* (2012, Lucien Castaing-Taylor in Véréna Paravel) v produkciji Senzoričnega etnografskega laboratorija harvardske univerze. Film so v celoti posneli s kamerami GoPro, ki jih zaradi majhne teže, zmogljivosti in trdnosti ponavadi uporabljajo ekstremni športniki pri svojih podvigih. Njihov specifičen način beleženja slike zaradi omejene ekspozicije in skoraj nikakršne globine polja (kar se pozna v potemljeni sliki slabše kakovosti), so s tem, ko so jih pritrdili na obleke ribičev, dvigala, jambore, ograje, podvodne nosilce, izkoristili ustvarjalci in ustvarili delirichen svet svetlobe, senc, gibanja, pretakanja, delov rib, človeških teles, zračnih, podvodnih posnetkov, potokov vode, krvi, svetlikanja nožev, premetavanja ribjih teles, ki hip zatem zopet izginjajo v vrtincu svetlobe, sence, brbotanju morske vode, prhutanju peruti, udarjanju plavuti v smrtnem boju, rezih ostrih ribiškkih rezil, podvodnem vrtinčenju vode ob trupu ladje, ki udarja v valove neskončne severnoatlantske morske širjave; dvigal, ki kot mogočne, pohlepne roke vlečejo neskončne količine bitij iz globin, jih raztresajo, da jih ribiči znova razkosavajo, izpirajo, brcajo v zevajoče in bolščeče ribje oči in gobce, ki hlastajo in brbotajo ... Vse to spremlja ustrezno zvočno oblikovanje: film tako rekoč brez besed, samo naravni, brezkončni in prekrivajoči se domala neverjetni zvoki ... Navdušujoč, abstrakten, omotičen, doslej še neviden »portret vsega bivajočega«, kjer je človeška pojava le še svetlobna lisa, zastrt zvok, le delček vsega bivajočega in nič več, nobeno središče sveta, nikakršen z veliko začetnico zapisan Človek! Resnično, kakšna subtilna mojstrovina, osupljiva medijska in mišljenjska polifonija, kako neverjetno ustvarjalna raba surove, revne, omejene tehnike, imanentno filmskih izraznih sredstev, ekstremnih rakurzev, silovitih premikov in neverjetnega gibanja desetih kamer, dekompozicije kadrov, delirične montaže; prava filmska simfonija, pomenljiva, provokativna, globoka, neprizanesljiva do skrajnih meja in ultimativnih vprašanj.

Tu so bili še podrobni, presunljivi avtorski »zemljevidi« o teritorijih življenja in smrti, bivanja in ne-bivanja, konca, niča, prehodov,

spraševanja o lastni končnosti; subtilni medijski eseji o poslednjih človeških rečeh, pa zopet briljantna ameriška vizualna umetnica Shelly Silver z zanjo značilno subtilno mešanico fikcije, dokumentarnega, fotografskega in žanrskega materiala, s katerim izreka univerzalne sodbe in misli o človeku, svetu, človeški kulturi in umetniški produkciji kot smislu človeškega bivanja, obenem pa ustvarja s subtilnim dopolnjevanjem slike z zvočnim in glasbenim materialom pravo apoteozo kulture, kot tistega najbolj temeljnega, imanentno človeškega ...

Festival je seveda prikazoval brezštevilne medijske inovacije, eksperimente, pogumne in osupljive razmisleke o sodobni družbi, umetnosti, bivanju, hitrosti sprememb v sodobnem svetu, ponudil vrsto retrospektiv avtorjev in šol, študentski kampus, predstavitev medijskih šol in univerz, in gostil sicer dovolj konvencionalen kongres/nezanimiv/brez presežkov /

Da Slovenci zanesljivo in hitro postajamo nezanimivo, v sivino zavito obrobje, izginjajoče z zemljevidov sodobnih medijskih nacionalnih produkcij, dovolj nazorno kaže naša prezenca na letošnjem EMaFu – Igor Štromajer/Intima, zgolj kot predavatelj o paradoksalni temi »Omissive art«, konceptu, ki se s pasivnostjo, ne-produciranjem umetnosti upira preveliki in preobsežni sodobni umetniški praksi, produkciji zaradi produkcije, in neopažen, bizaren, naiven, srednješolski, povprečen filmček *Šok horizontale* (2012), študentke vizualnih komunikacij Enye Belak.

Očitno je slovenska scena – neodvisni, eksperimentalni, alternativni film in video – povsem izpraznjena, avtorji intelektualno in medijsko mrtvi, mreža/infrastruktura možnih producentov, klubov, šol, univerz, akademij, galerij, televizijskih hiš, muzejev, državnih institucij povsem razpadla, brez idej in povezovanja, tako da ostaja samo še individualna, klasična »amaterska«, neambiciozna produkcija, ki pa povečini ne zmore resnejših tem, radikalnejših pogledov, poguma prestopiti meje konvencij in znanih obrazcev in se soočati s sodobnimi izzivi.

Slovenski medijski prostor je popolnoma dezorientiran, brez koncepta, vizije, ustvarjalne politike, zahtev. Slovenski film – slovenska nacionalna filmska produkcija – je ta hip intelektualno, ustvarjalno, vsebinsko bolj ali manj na nivoju TV-programa nedeljskega popoldneva ali nadaljevank iz 60. in 70. let. To je to. Dno?

Zato je nujno vsakoletno potovanje v pomladanski, hladni, provincialno dolgočasni, anonimni Osnabrück, kjer človek v njihovi kinodvorani, preurejeni iz bivšega skladišča, vidi robove sveta, percepcije, medijev, ustvarjalnosti ...

